

Het Onbewuste.

Niemand kan ontkennen, dat de dieptepsychologie van Freud tot nadenken heeft geleid over vele belangrijke problemen, die, zij het niet geheel en al verwaarloosd, dan toch zeker niet met die belangstelling beschouwd werden, die ze verdienden. Eerst met *dédain* behandeld, begon men langzamerhand schoorvoetend meer belangstelling te toonen en ook zij, die de psychologie alleen van natuurwetenschappelijk standpunt wenschten bekeken te zien, begonnen naar verklaringsmogelijkheden te zoeken voor de feiten, die in velerlei opzicht klopten met de ervaring. Men maakte zich wel los van de toelichtingen door Freud zelf gegeven, maar men wenschte toch gaarne op andere wijze een toelichting van natuurwetenschappelijken aard te geven. In de richting van Freud's vondsten werden verklaringen beproefd door middel van de interne secretie, dat groote gebied van onbegrensde mogelijkheden en daarnaast mogen wel gememoreerd worden de onderzoekingen over instincten, gevoelens en emoties, die vooral in Engeland gepubliceerd werden. Is het wonder, dat juist daar en in Amerika de Freudsche opvattingen welig wortel schieten, nu men aan de dieptepsychologische beschouwingen een vastere basis meent te kunnen geven, met name een mechanistische, zooals de natuurwetenschappelijk onderlegde dit nu eenmaal eischt? Wie evenwel meenen mocht, dat Freud zelf zulk een beweging met wantrouwende blikken zou gadeslaan, vergist zich ten eenenmale. Ook voor hem is het streven naar causale verklaring steeds bemerkbaar, hij de associatie-psycholoog, die gaarne concessies doet, wanneer het maar bevorderlijk kan zijn aan de mechanistische beschouwingen.

Het komt me daarom niet ongewenscht voor, om in den korten tijd, die mij toegemeten is, de quaestie van het psychisch onbewuste te behandelen, waar het niet en waar het wel moet worden aangenomen. Wie veronderstellen zou, dat we in een periode verkeerden, waarin de evolutieleer wankelt, de mechanistische principes verlaten worden, de substantialiteit en de activiteit der ziel aangenomen worden, bevindt zich op een dwaalspoor, wat hem, naar ik verwachten mag, op het einde mijner lezing duidelijk zal zijn.

Alles, wat in ons bewustzijn gegeven is en alleen dit is psychisch. Deze beschouwing van Ziehen is algemeen bekend ge-